

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Proteus ofte Minne-beelden verandert in Sinne-beelden

Cats, Jacob

Rotterdam, 1627

III. Nil; Nisi mota

urn:nbn:de:bsz:31-101049

TERENT.

Credis hac dormienti tibi consecuturos Deos,
Et illam sine tuâ operâ in cubiculum iri deductum domum?

OVID. DE ART. LIB. I.

AH nimia est propria juveni fiducia formæ,
Expectes si quis, dum prior illa roget.

ERAS.

Non prevocare, matrona est.

Niet

GHy wenst een echte Wijs, ghy wenst te moghen trouwen,
Ghy wenst (gelijk het schijnt) u huys te mogen bouwen,
Ghy wenst en anders niet. Maer lieve, segh een reys
Wie trouwter in den droom of in een dom ghepeys?
Het vryen eyft versoeck. Gheen Echo salder quelen
Dan als haer yemant verght, en dat met luyder kelen;
Wel tijdt dan aen het werck: want fier! een rechte Maeght
En komt niet onghenoot, en gheeft niet ongevraeght.

Nil, nisi mota, dabit.

D*Ulcis amica placet, placet uxor, & oscula casta
Conjugis, & multâ prole beata domus:
Cura sed ulterior tibi nulla, quid? ane moraris.
Dum ruat in gremium sponte puella tuum?
Nil agis: intenso demum clamore movetur,
Sueta viatoris quæ modo voce loqui.
Nil dare, sponte suâ, didicit resonabilis Echo,
Nec dare, sponte suâ, bella puella solet.*

Jamais Amie sans fatigue, qui la veut, qu'il la brigue.

TV dis, l'amour me plaist; & ne fais autre chose:
Robin, en rien faisant jamais on cueille rose,
Ny dame en ville orras, ny Echo dans les bois;
Sy tu ne fais ovir ta preallable vois.

Die

DE Lucht die teghenspreect, de stemme sonder leven
 Is niet ghewoon van selfs een woort van haer te gheven,
 Maer komter oyt een mensch die maer het minste vraeght
 Soo vintmen dat het bosch van haer gheruchte waeght.
 Wie oyt tot spreekken verght de tonghen der klappeyen,
 Die opent haer den mont, om breet te moghen weyen,
 Wie met een slim beleyt ghestole dinghen heelt,
 Gheeft oorfaeck, dat een dief aen alle kanten steelt.

Vbi percunctator, ibi & garrulus.

Muta sub obscuris habitaret vallibus Echo,
 Ni foret alterius garrulitate loquax:
 Illa silet, quoties presso silet ore viator;
 Discit & à populo praterireunte loqui.
 Ora loquax premeret, nisi percunctator adesset;
 Hoc duce tentat opus livida lingua suum.
 Probra creat qui multa rogat, qui commodat aurem:
 Turpia, si nescis, furta receptor alit.

Du demandant le mesdisant.

ON n'oit jamais au bois d'Echo la resonance,
 Si nul ne luy parler premierement commence.
 Quant nul chez nous ne faiçt en demandant le sot,
 La bouche du jaseur ne parle pas un mot.

VBI

Dicendi modus non penes loquentem sed penes audientem est, inquit Sto-
baeus. Rem tetigit; Detractatio enim
ut percunctando excitatur; sic auscul-
tando nutritur; nec unquam, loquax
illa Dea è latibulis suis prodit, nisi evo-
cata: ut verò aliquis interrogando au-
resq; faciles prabendo linguacibus istis
garruendi ansam dedit, protinus in va-
rios molesta garrulitatis modulos late
diffunduntur, adeò ut, si uspiam, certe
in istis locum habeat illud Poëta, Exci-
tat auditor studium Si contra pru-
dentior animosiorve aliquis sive seria in
crepatione, sive vultu ad gravitatem
composito sese fabula inserat, statim ser-
monem abruptum ejusque autorem pisce
mutiorem conspicias; non secus ac si ho-
stilis facies occurrat & omnia tur-
bet. Maledicis ergo si frenum injicere
vis, animi aversionem vultu exprime,
& rem perfeceras: nunquam autem ca-
lumniatores deerunt, dum, cui persua-
deatur, existit, ait Ioseph.

Het veel of luttel spreken van ye-
mant, hanght meer aen de toe-
hoorders als aen de spreker selfs; wāt
spreeck-lūst en wert nerghens door
meer gaende gemaectt, als met veel
te vragen, en vlytich toe te luysteren.
Selden komter een klappeye ter ba-
ne, soo sy by niemant ghevraecht en
wert: maer soo haest als dit lang-ge-
tongde ghedierde door vraghen tot
spreken een opea krijght, Itracx, als
uytelaten zijnde, verspreyt het sich
wijt en breet daer henen gelijck een
overloopende reviere door het
vlacke velt. Komter daerentegen ye-
mant ten nagang, die met een streng
ghesichte dese mondspeelster onder
d'ooghen siende een snau toebijt, sy
sal terstont swygen als een pissebed-
de, ende stom staen, als een visch. Iffer
dan yemandt die een breedtweyende
tonghe wil inbinden? dat hy de te-
genheydt, die hy van haer slabberen
inwendich heeft, uytwendelijcken
metten ghebare uytdrucke, en 'tsal-
der mede ghedaen wesen.

CHRYSOST.

Malitia non docetur sermonibus sed
excitatur.

SENEC. HIPPOL.

Alium silere cum voles, prius file.

C

LVC.

*Bidt en u sal ghegeven worden, soeckt en ghy sult vinden,
klops en u sal opghedaen werden.*

Vle oyt een wederklanck wil in die lucht verwecken
Die moet een helle stem tot inden hemel strecken,
Want die niet uyt en brencht als woorden sonder kracht,
En hoort geen tegen-spraeck, hoe lang hy antwoord wacht.
Hy dient zijn herten gront met yver uyt te spreken,
Die met een drouve galm wil inden hemel breken,
Alleen die krachtigh bid, en tot den Heere sucht,
Verweckt een wederklanck tot boven in de lucht.

PSALM 33.

Clamaverunt iusti & Dominus exaudivit eos.

I*ntensis opus est clamoribus, ut sonet Echo;
Dum strepis exiguo murmure, Nympha silet:
Nympha tacet tacitis, sed surgat ad aethera clamor,
Mox responsa tibi, vel geminata, dabit.
Vota quid effundis summis innata labellis?
At tepidas caeli non patet aula preces:
Tende latus clamore, Deus responsa remittet;
Hic pia mens? hic vox fervida, pondus habent.*

IAQV. 5. 16.

*La priere du juste faite avec vehemence, est
de grand efficace.*

QVi d'une basse voix Echo la nymphe appelle,
(Qu'attend il dans les bois?) n'aura response d'elle,
Celuy aupres de qui le zele n'a nul lieu,
N'est entendu du ciel, n'est exaucé de Dieu.

ORA

Vocem (quam alij aliter describunt) ego, ut admirandum divina potentia opus, Deo Opt. Max. imprimis dandam dedicandam, censeo. Tametsi enim, solo mentis ad Deum ascensu, pios non raro Deum alloqui satis compertum sit, majori tamen energia animus fervens, ope vocis, sese exserit, ac in calum, ut ita loquar, impetum facit; quam si tacita solum cogitatione Deo preces offerat. Quidni enim orationem & rationem (qua utraque immensa Dei bonitas ceteris animantibus praestantiores nos reddidit) gratum Deo sacrificium offeramus? praesertim verò cum nostra ipsius vox, auribus hausta, animum magis moveat, & (si languor foris aut diversio) ad Deum veluti reducat. Tria igitur ad preces ritè offerendas, merito requirimus, animum preparatum, nec aliud agentem; corpus submissum, & ad humilitatem compositum; & fructum labiorum, id est, vocem imo cordis penitenti emissam. Quae si conjungamus, exaudiet procul dubio nos munificus ille Parens, si non ad voluntatem, saltem ad salutem.

DE stemme (die den eenen aldus, en den anderen also beschrijft) oordeelen wy, als een bysonder werck Godes, sonderlinghe aenden selven toe-gheeygent te moeten werden. Want al ist soo dat veel god-salige alleenlijck door het opheven des ghemoets, gewoon zijn tot God te bidden: evenwel nochtans salmen een vyerich gemoet, door hulpe vande stemme met meerder kracht voelen uytbersten, en met grooter ghewelt teghens den hemel als een uytval doen, dan of yemant alleenlijck door den ghedachte zijn ghebeden Gode opdronge. En waerom doch en souden wy niet met alle de wercktruyghen so des lichaems, als des ghemoets, den Schepper van beyde, ten besten wy kunnen vereeren? waerom en souden wy niet beyde die dinghen, waer door wy van Godt zijn verheven boven andere ghedierten, hem eerbiedelijcken opdraghen, te weten woorden en ghedachten? waerom en sullen wy niet den gheheelen mensche Gode opofferen? sonderlinghe na dien ons eyghen stemme, terwylen wy bidden, van ons ghehoort zijnde, daer toe dienstich is, om ons sinnen meer op te wecken, en selcken als die schijnen te willen gaen dwalen, wederom als tot God te brengen. Wy houden daeromme datter drie dinghen noodich zijn, om wel te bidden, te weten eerst, een wel bereyt gemoet, ledich van alle andere bekommringhe: ten tweeden, een lichaem gantsch en al gestelt tot nedericheyt; ende ten derden de vrucht onser lippen, dat is, een stemme uyt het binnenste onser herten krachtelijck uytghedreven. Welcke drie dinghen indien wy in ons gebet te samen voeghen, soo en isser gheen twijffel aen te slaen, of God wil ons ghewisselijck verhooren, indien niet nae onsen wille, immers t'onnen besten.

PSAL. 144.

Prope est Dominus omnibus invocantibus eum in veritate.

BERNARD.

Quando fidelis, & humilis, & fervens oratio fuerit, calum, haud dubio, penetrabit, unde certum est quod vacua redire non possit.

C 2

AMOR